

w numerze

Ile gulaszu w bigosie?
Unia Orbána i Kaczyńskiego

12

6 FOKUS

ECHA POLSKIE

- 12 **Dwa bratanki.** PiS i Fidesz wzywają do kontrrewolucji
- 16 **Tarantino z „Wołynia”.** Ukraińcy o filmie Smarzowskiego
- 18 **Teatr polityczny.** Grzegorz Jarzyna wystawił Gombrowicza w Moskwie

Alicia Machado
Nie mów do mnie Piggy!

30

O TYM MÓWI ŚWIAT

- 24 **Clinton kontra Trump.** Druga debata prezydencka
- 27 **Jako mąż i nie mąż.** Czy Hillary okiełzna Billa?
- 30 **Zemsta Miss Universe.** Donald, ty chamie!

PROFILE

- 32 **O nich się mówi:** António Guterres, Esther Mahlangu, Juan Manuel Santos

LUDZIE

- 34 **Nadia Murad.** „Byłam gwałcona przez trzy miesiące”
- 38 **Leonardo DiCaprio.** Wpadł w złe towarzystwo
- 40 **Silvio Berlusconi.** Gorzki smak starości

18

Grzegorz Jarzyna
Każda władza
zejdzie ze sceny

38

„Wilk z Wall
Street” Zrobiony
w jelenia

40

Zwierzenia
klauna
Cavaliere
spada z konia

Jan Żyliński
Anglicy powinni
nam być wdzięczni

16

O tych krajach piszemy:

AUSTRIA [s. 70] **FRANCJA** [s. 76] **IRAK** [s. 34]
MALEZJA [s. 38] **NIEMCY** [s. 34, 66] **POLSKA** [s. 12, 16, 18, 42]
ROSJA [s. 16, 18, 54, 66] **SZWECJA** [s. 76] **UKRAINA** [s. 16]
USA [s. 24, 27, 30, 38, 50, 60] **WENEZUELA** [s. 30]
WĘGRY [s. 12] **WIELKA BRYTANIA** [s. 42] **WŁOCHY** [s. 40]

AUTORYZACJA:

OKŁADKA: AGE/EAST NEWS, STR. 6-7 - AFP/EAST NEWS, STR. 8-9 - REUTERS/FORUM, STR. 10-11 - AFP/EAST NEWS, STR. 13 - CAGLE CARTOONS, STR. 15 - CAGLE CARTOONS, STR. 16 - FORUM FILM, STR. 19 - J. DOMIŃSKI/REPORTER, STR. 20 - M.DJUK/ FORUM, STR. 24-25 - ST. LOUIS POST-DISPATCH/TNS (2), STR. 27 - AP/EAST NEWS, STR. 28 - REUTERS/FORUM, STR. 30 - GETTY, STR. 31 - REUTERS/FORUM, STR. 32-33 - CAGLE CARTOONS (4), REUTERS/FORUM (2), AFP/EAST NEWS, MCT, FACE TO FACE/REPORTER, STR. 35 - AP/EAST NEWS, STR. 36 - AFP/EAST NEWS, STR. 38 - MATERIAŁY PRASOWE, STR. 40-41 - CAGLE CARTOONS (3), STR. 42 - KVEYMONT, STR. 43 - M. SMIEJEK, STR. 44-45 - ARCHIWUM (2), KVEYMONT (2), STR. 46-47 - KVEYMONT (2), STR. 48-49 - ARCHIWUM, M. SMIEJEK, STR. 50-51 - WASHINGTON POST/GETTY, AP/EAST NEWS, STR. 52 - WASHINGTON POST/GETTY, STR. 54 - TASS/FORUM, STR. 55-56 - TASS/FORUM, SPUTNIK/EAST NEWS, STR. 58-59 - ALAMY/BE&W (2), AFP/EAST NEWS, STR. 60-61 - ALAMY/BE&W (2), AP/EAST NEWS, STR. 62 - AP/EAST NEWS, STR. 64-65 - CEN/EAST NEWS, PIXABAY, STR. 66 - REUTERS/FORUM, STR. 68 - REUTERS/FORUM, STR. 70-71 - SALZBURGERLAND TOURISMUS, STR. 72-73 - TOURISMUS SALZBURG, MATERIAŁY PRASOWE, STR. 74-75 - MATERIAŁY PRASOWE (5), STR. 76-77 - GOOGLE ART PROJECT, ROA/FORUM, STR. 78 - ROA/FORUM, STR. 80-81 - MATERIAŁY PRASOWE (3), EAST NEWS, MCT, CAGLE CARTOONS, STR. 82 - COSMOS/PHOTON MEDIA, AFP/EAST NEWS

54 Zadepczą,
zatrują, wypiją
Smutna bajka
o Bajkał

REPORTAŻ

42 Polonia po Brexicie. Nie chcą wrócić nad Wisłę znad Tamizy

50 Kto broni broni? Policja w USA na muszce lobby strzeleckiego

54 Zagłada jeziora Bajkał. Było najgłębsze, będzie najpłytsze

FOTOSTORY

58 Kamieni kupa. Maroko bez atrakcji turystycznej

60 Kamuflaż
Indianina
Na górze pióra,
na dole dżinsy

OBYCZAJE

60 Pierwsi ludzie Ameryki. Indianie Odżibwe udają jankesów, żeby przetrwać

64

→ **Koza nostra**
Urlop
od człowieczeństwa

CYWILIZACJA

64 Ig Nobel 2016

66 Był kanclerzem Niemiec
Jest ambasadorem Rosji

ROZMOWA

66 Gerhard Schröder.
„Putin nigdy mnie nie nabrał”

KOMPAS

70 Szusowanie z kulturą. Austriackie Alpy nie tylko dla narciarzy

HISTORIA

76 Wersal in flagranti.
Romans Marii Antoniny

80 **MIKROFORUM**

76

→ **Fajne „Eine kleine”**
Co zostało z Mozarta?

→ **Szwed wszedł...**
I królowa straciła głowę

E

F

F

I

E

2

0

1

6

sar: effie
awards

DOŁĄCZ DO NAJLEPSZYCH

„Gala Effie jest źródłem wiedzy na temat skutecznych
działań marketingowych prezentowanych
w zwycięskich kampaniach.”

AGNIESZKA KOSIK
CEO Mediacom, Laureatka Złotego Effie 2015

GALA EFFIE AWARDS 24.10.2016

SPONSORZY STRATEGICZNI

onet.

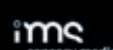
SPONSORZY WSPIERAJĄCY

ams

facebook

PARTNERZY MERYTORYCZNI

AUDYTOR

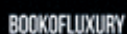
PATRON GŁÓWNY

PARTNERZY

PATRONI MEDIALNI

Kup książkę

MORZE ŚRÓDZIEMNE

Otwarte ramiona

Mężczyzna na zdjęciu został znaleziony i wyłowiony z wody przez pozarządową organizację Proactiva Open Arms w pobliżu wybrzeża Libii. Jej założycielem jest doświadczony ratownik z Barcelony, Oscar Camps, który na własną rękę wyruszył pomagać migrantom. Przybył na wyspę Lesbos z 15 tysiącami euro w kieszeni, ale dzięki crowdfundingowi zdołał zebrać środki na zakup łodzi i właśnie rozpoczął operację w środkowej części Morza Śródziemnego.

NIEMCY

Sezon na kity

Tancerki za kulisami przedstawienia „THE ONE Grand Show” w berlińskim Friedrichstadt-Palast. W wystawnej rewii bierze udział ponad setka aktorów, a stroje stworzył Jean-Paul Gaultier. – Marzyłem o pracy przy rewii od dziecka – wyznaje słynny paryski projektant mody.

SOMALIA

Cisza przed burzą

Przerwa w szkole podstawowej Howlwadaag w Mogadyszu. W stolicy Somalii na porządku dziennym są strzelaniny i ataki bombowe, a część osiedli kontrolowana jest przez lokalnych watazków. Jednak w porównaniu do otwartej wojny, jaka szalała tu jeszcze kilka lat temu, można powiedzieć, że zapanował rodzaj stabilizacji. Czy trwałej? Bojówki islamistów nadal pozostają silne, a nad krajem wisi klęska głodu spowodowana suszą – pięć milionów ludzi, czyli 40 proc. mieszkańców, cierpi na niedożywienie. Co więcej, Somalii grozi kryzys migracyjny. Kenia zamknęła właśnie obóz Dadaab, gdzie mieszkało 280 tys. zarejestrowanych uchodźców z Somalii. Dokąd mają wracać?

ŚWIT AUTORYTARNYCH DEMOKRACJI

Oslabienie Trybunału
Konstytucyjnego,
czystki w sądownictwie,
upolitycznienie służby
cywilnej, przekształcenie
publicznych mediów
w tubę rządu. Oto metody, które
stosują władcy Polski i Węgier
– pisze politolog **David Ost**.

Ograniczenia narzucone opozycji w parlamencie, jednostronna zmiana Konstytucji lub jawne jej łamanie, oficjalne tolerowanie, a nawet promowanie rasizmu i bigoterii, urzędowe wsparcie dla tradycyjnych ról przypisanych płciom, wskrzeszenie tradycji autorytarnych, przedkładanie lojalności nad kompetencje przy obsadzie stanowisk państwowych, niekontrolowana inwigilacja – to dzięki tym i podobnym posunięciom prawicowe rządy na Węgrzech i w Polsce prowadzą bezpośredni atak na demokratyczne instytucje. Partie rządzące, Fidesz oraz Prawo i Sprawiedliwość (PiS), już nawet nie twierdzą, że przestrzegają reguł „liberalnej” demokracji. Czy w takim razie w ogóle są przywiązane do demokracji? Na razie oba ugrupowania ogłosiły, że wybory przyniosły rządy partii reprezentującej naród. Poza tym demokracja zdaje się w ich mniemaniu jedynie ukłonem w stronę odrzającej poprawności politycznej.

Co ciekawe, zarówno PiS, jak i Fidesz uważają, że znalazły się w awangardzie walki z liberalizmem nie tylko politycznym, lecz i gospodarczym. Jedną z cech nowej prawicy – co widać na zachodzie Europy, a nawet na przykładzie Donalda Trumpa w Stanach Zjednoczonych – jest to, że jej przedstawiciele nie są już naturalnymi sprzymierzeńcami neoliberalizmu. Minęły czasy, kiedy to prawicowi populiści pokładali nadzieje w naprawie wolnego rynku. Były to mrzonki z okresu bezpośrednio po upadku socjalizmu, gdy „nowy światowy ład”, obiecany przez triumfujących globalistów, kusił odnowicieli państw w Ameryce Łacińskiej i we wschodniej Europie.

Dziś PiS i Fidesz deklarują potrzebę budowy silnego państwa zdolnego tchnąć nowe siły w naród, by

położyć kres zależności i zmodernizować narodowy potencjał oraz przeciwstawić się „neokolonialnym” zapędom Zachodu i Unii Europejskiej (której zresztą nie chcą ani opuścić, ani wzmocnić). W porównaniu z tym wspaniałym planem polityczny liberalizm, czyli demokracja, wydaje się czymś błahym i nieistotnym.

Choć PiS i Fidesz definiują się jako partie prawicowe, zawsze mogły liczyć na pewne wsparcie ze strony lewicowców. W Ameryce znaleźć można wyborców, którzy twierdzą, że wspierają Trumpa albo Sandersa, a w Polsce spotkałem się ze zwolennikami PiS, których drugim wyborem było Razem, nowa partia na lewicy, utworzona zaledwie rok temu. Należy pamiętać, że fałszizm także miał lewicowe aspekty.

Lekcja komunizmu

Nie zapominajmy, że w swoim czasie socjalizm państwowy również cieszył się znaczącym poparciem wśród prawicowych narodowców. Nieoczekiwanym prezentem, jaki przyniosła zmiana ustroju od środka, jest świeże spojrzenie na przyczyny, które przesądziły o tym, że autorytarny komunizm przyjął się i tak długo utrzymywał we wschodniej Europie.

Oczywiście różnice są ogromne: dziś nie dochodzi do masowych aresztowań, nie ma obcej potęgi wymuszającej zmiany ani obowiązującej ideologii. Biorąc jednak pod uwagę bezkompromisowo antykomunistyczny rodowód obu partii, podobieństwa są zaskakujące: odrzucenie „liberalnej” (wówczas „burżuazyjnej”) demokracji na rzecz tej „prawdziwej” oddanej „narodowi”, wykorzystanie aparatu państwowego do budowy nowej elity lojalnej wyłącznie wobec partii rządzącej, stworzenie nowej „nomenklatury” poprzez rugowa-

nie z apolitycznych stanowisk ekspertów uważanych za nielojalnych wobec nowej władzy, zastąpienie historii pisanej przez historyków tą pisaną przez partyjnych zwolenników i rozpowszechniana przez media i szkoły, i wreszcie poprzez kult nieomyślności, jakim w obu tych proreżimowych sferach publicznych otaczani są Orbán i Kaczyński. Badacze dobrze dziś rozumieją, że we wschodniej Europie komunizm nie tylko umacniał się siłą i terrorem, lecz został wpleciony w tkankę społeczną za pomocą takich zabiegów.

Współczesna prawica nie tylko zdaje sobie z tego sprawę, ale uważa to za kluczowe zagadnienie. Wie, że bezpośrednia przemoc mogłaby zniszczyć cały projekt. Logika „kto kogo” dominowała po II wojnie światowej, ale dziś spoiwem nie jest demokracja jako taka, lecz zasada niestosowania przemocy oraz przynajmniej iluzja wyboru. A raczej pragnienie skonfundowanego

politycznego centrum, o które zabiega prawica, by się utwierdzić w przekonaniu, że demokracja jest (mimo wszystko) bezpieczna.

To dlatego przeciwnicy Trumpa mają nadzieję, że powróci on do swojej odpychającej wojowniczości. Z tego samego powodu Jarosław Kaczyński odmawia dotychczas objęcia jakiegokolwiek państwowego stanowiska i mianował prezydenta oraz premiera, osoby mające działać na społeczeństwo jak kojący balsam. Zdaje sobie bowiem sprawę, że jest zbyt zgorzkniały i ponury jak na współczesne czasy. Dziś faszyzm musi być wprowadzany z uśmiechem na ustach.

Wiatr w żagle prawicy

Dlaczego tak się dzieje? Skąd się wziął nowy ruch? Aby znaleźć odpowiedzi na te pytania, należy się odwołać do ekonomii. Badanie sprzeczności między kapi-